

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.134/2014/4.

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a dr. Becker Tibor ügyvéd által képviselt felperesnek a Bolevác és Vörös Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen, választottbíróági ítélet érvénytelenítése iránt indított perében, a Tatabányai Törvényszék 9.G.40.074/2013/4. számú ítélete ellen az alperes részéről 5. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi és a keresetet elutasítja.

*Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 254.300 (kettőszázötvennégyezer-háromszáz) Ft együttes elsőfokú- és felülvizsgálati eljárási illetéket.
Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.*

I n d o k o l á s

A felek 2009. április 27-én kötöttek vállalkozási szerződést a felperes hétvégi házának a felépítésére. A szerződésben az abból eredő minden jogvita tekintetében a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett Állandó Választottbíróóság kizárólagos hatáskörét és illetékességét kötötték ki. A felek között a szerződés teljesítésével, illetve a vállalkozási díj elszámolásával kapcsolatban jogvita alakult ki.

A jelen per alperese (választottbíróági felperes) a Választottbíróáshoz keresetet nyújtott be a jelen per felperesével (választottbíróági alperes) szemben, melyben kérte kötelezni a választottbíróági alperest bruttó 3.481.250 Ft vállalkozói díj és ennek járulékai, valamint bruttó 1.750.000 Ft pótmunkák teljesítése miatti díj és ennek járulékai megfizetésére. Keresete alátámasztásának bizonyítására kérte több, általa felsorolt tanú -

többek között **Z.F.** - meghallgatását és szakértő kirendelését.

A választottbíróági alperes kérte a kereset elutasítását és viszontkeresetet terjesztett elő 250.000 Ft késedelmi kötbér és 375.000 Ft meghiúsulási kötbér megfizetése iránt. Jótállási igényként 15 %-os, 1.011.000 Ft-ban megjelölt árleszállítást kért. Állította, hogy a választottbíróági felperes a szerződésben rögzített munkákat maradéktalanul nem végezte el, továbbá a választottbíróági felperes részére 6.740.000 Ft vállalkozói díjat teljesített, és nem a választottbíróági felperes által állított 5.365.000 Ft-ot.

A választottbíróági alperes kérte, hogy a Választottbíróóság hallgassa meg tanúként élettársát, testvérét, valamint **T.G.**-t, aki többször járt az építkezésen, továbbá **A.T.**-t, aki vállalkozóként dolgozott az építkezésen. A Választottbíróóság által 2011. május 16-án tartott tárgyaláson az alperes előadta, hogy az általa előterjesztett bizonyítási eljárás lefolytatása szükséges a perbeli jogvita érdemi eldöntéséhez, különösen fontosnak tartotta **Z.F.** (a választottbíróági felperes tulajdonosa), a választottbíróági alperes és annak élettársa egyidejű meghallgatását az általa készpénzben kifizetett összegek átadásának bizonyítására. A szakértői bizonyítást nem ellenezte.

2011. június 21-én a Választottbíróóság végzésében tájékoztatta a feleket, hogy az általuk készítendő előkészítő iratok tartalma alapján dönt az eljárás további menetéről, amely annak lehetőségét is magában foglalja, hogy a tárgyalást berekeszti és az ügyben érdemi határozatot hoz.

A Választottbíróóság a VB/10126 számú ügyben ítéletet hozott, melyben kötelezte a választottbíróági alperest 1.718.750 Ft vállalkozói díj, valamint annak késedelmi kamatai megfizetésére. Ezt meghaladóan a választottbíróági felperes keresetét és az alperes viszontkeresetét bizonyítottság hiányában elutasította.

Az ítélet indokolásának utolsó előtti bekezdésében megállapította: „A felperesnek a keresete, míg alperesnek a viszontkeresete további megalapozására előterjesztett bizonyítási indítványai alapján a Választottbíróóság azért nem tartotta szükségesnek a bizonyítás kiegészítését a részben érdekeltnek tartható tanúk meghallgatásával, illetőleg szakértő kirendelésével, mert a felek perbeli előadásai, és az általuk becsatolt okiratokban foglaltak alapján, a jogvita alapjául szolgáló tényállás mérlegeléssel kellően tisztázható volt, továbbá a Választottbíróóság megítélése szerint további terjedelmes bizonyítási eljárás lefolytatásától más eredmény nem volt várható és az eljárás szükségtelen elhúzódását is eredményezte volna.”

A választottbíróági alperes (a továbbiakban: felperes) keresetet nyújtott be, melyben kérte a választottbíróági ítélet érvénytelenítését, perköltség igénye volt. Keresetét a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény (Vbt.) 55. § (1) bekezdésének c) pontjára, illetve (2) bekezdésének b) pontjára alapította, valamint hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)

bekezdésében foglaltakra, melynek - álláspontja szerint - a Választottbíróság eljárása nem felelt meg. Állította, hogy a bizonyítási indítványok elutasítása folytán nem volt képes az ügyét megfelelően előterjeszteni, illetve, hogy a bizonyíthatóság megengedése a magyar jogrendszer olyan lényeges, közvetlen tartalommal bíró és garanciális eleme, alkotmányos elveken nyugvó garancia, amelyek megsértésére tekintettel a választottbírósági ítélet egyben a közrendbe is ütközik. Az alperes (korábbi választottbírósági felperes) által elismert összegeken felüli pénz átadását tanúkkal kívánta igazolni a választottbírósági eljárásban, melyre nem volt lehetősége.

Az alperes kérte a kereset elutasítását, és a felperes perköltségben való marasztalását. Hivatkozva eseti döntésekre kifejtette, hogy a bizonyítás megengedhetőségéről való döntés már olyan érdemi tevékenysége a Választottbíróságnak, amely nem vonható a fél ügyének előterjeszthetősége fogalmi körébe (BH2003.127.). A közrendbe ütközés megállapítása a választottbírósági ítélet tartalmából következhet és akkor áll fenn, ha a választottbírósági ítélet olyan megállapítást tesz, vagy olyan jogkövetkezményt alkalmaz, amely a felek relatív jogviszonyán túlmutató, a közösségre kiható nem kívánatos jogkövetkezményekkel jár (EBH2008.1796.).

Az elsőfokú bíróság a választottbírósági iratokat nem szerezte be, a felek csatoltak be iratokat az általuk előadottak alátámasztására. Az elsőfokú eljárás során egyezően adták elő, hogy a választottbírósági eljárás menetében több ízben értékelte a Választottbíróság a felek bizonyítási indítványait, így közölte, hogy a megjelölt tanúk közül többnek az elfogultságára tekintettel nem látja értelmét a meghallgatásnak (elsőfokú eljárás 15. sorszámú alperesi beadvány 5. oldal első bekezdés). **Z.F.**nek - aki a választottbírósági felperes tulajdonosa -, és a választottbírósági alperes élettársának a meghallgatását nem látta indokoltnak, azt elutasította (elsőfokú eljárás 12. számú jegyzőkönyv 5. oldal 3. bekezdés), arra hivatkozva, hogy várhatóan mindkettő az adott fél előadását támasztaná alá, így újabb információhoz nem jutna ez ügyben.

Az elsőfokú bíróság a VB/10126 számú választottbírósági ítéletet érvénytelenítette a Vbt. 55. § (2) bekezdés b) pontja alapján.

A Kúria az alperes felülvizsgálati kérelme alapján eljárva a Gfv.VII.30.097/2013/6. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította, megállapítva a feleknél felmerült felülvizsgálati eljárási költséget. A Kúria végzése indokolásában kifejtette, hogy nem állapítható meg a választottbírósági ítélet közrendbe ütközése. Figyelemmel azonban arra, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta a felperes által a keresetében megjelölt másik érvénytelenítési ok, a Vbt. 55. § (1)

bekezdés c) pontjának megvalósulását, a felülvizsgálati eljárásban határozat e tárgyban nem volt hozható. A megismételt eljárásban azt kellett vizsgálnia az elsőfokú bíróságnak, hogy a felperes keresete e tekintetben alapos-e, azaz a választottbírósági eljárás során a felperes az ügyét elő tudta-e terjeszteni, vagy sem.

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban a VB/10126 számú választottbírósági ítéletet érvénytelenítette és kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 63.500 Ft ügyvédi munkadíjat, továbbá 36.000 Ft eljárási illetéket.

Részletesen elemezte a közrendbe ütközés megállapíthatóságának a feltételeit. Hangsúlyozta, az elsőfokú bíróság által feltárt tényállásból egyértelműen megállapítható, hogy a Választottbíróság több ízben szóban jelezte a tárgyalásokon, a megjelölt tanúk közül többnek az elfogultságára tekintettel nem látja értelmét a meghallgatásnak.

A Választottbíróság hatáskörébe tartozó kérdés, hogy egy lefolytatott tanúbizonyításnak milyen bizonyító erőt tulajdonít külön, vagy az egyéb bizonyítékokkal összefüggésben milyen következtetést von le belőle. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a tisztességes eljárás követelményének a választottbírósági eljárásban is irányadó szabályai alapján a Választottbíróság sem döntheti el a tanú meghallgatása nélkül a tanú által megteendő tanúvallomás tartalmát.

A Kúria útmutatása nyomán a Vbt. 55. § (2) bekezdésének b) pontját azzal a megszorítással értelmezte, hogy e jogszabályhely kizárólag az ítéletben foglalt rendelkezésre tekintettel teszi lehetővé a választottbírósági ítélet érvénytelenítését, míg az eljárással kapcsolatos okból előterjesztett igény - abban az esetben is, ha a magyar közrendbe ütközés az ítélet eredményére kihatóan ugyan, de az eljárás során merült fel - a Vbt. 55. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt okból vezethet érvénytelenítésre.

Miután a választottbírósági ítélet a tanúk érdekeltiségére, és nem azok elfogultságára utalt, ezért a közrendbe ütközéssel kapcsolatos keresetet nem találta alaposnak.

Hivatkozott ugyanakkor arra, a perben beszerzett adatokból egyértelműen megállapítható volt (9.G.40.032/2012/12. számú jegyzőkönyv 5. oldal), hogy az eljárás során a Választottbíróság nem csupán az indítványozott tanúk érdekeltiségére utalt, hanem kifejezetten arra, hogy a tanúk meghallgatása melyik fél előadását támasztaná alá, vagyis a tanúvallomások elutasításának közrendbe ütköző indoka nem a választottbíróság ítéletében jelent meg, hanem a választottbírósági eljárás során.

Miután a Választottbíróság a pénzügyi teljesítés mértékét az eljárás során vizsgálta, és döntésében azt az eljárásban bizonyított mértékben figyelembe vette, ezért az ezzel kapcsolatos bizonyítási indítvány közrendbe ütköző okból történő elutasítása azt eredményezte, hogy jelen per felperese az ügyét a választottbírósági eljárásban „egyébként” nem volt képes előterjeszteni.

Kétséggkívül megállapítható tényállási elemnek ítélte, hogy a Választottbíróság az indítványozott tanúvallomás várható tartalmára tekintettel - vagyis, hogy az valamely fél tényállítását támasztaná alá -, utasította el a bizonyítási indítványt, a tanú meghallgatását.

Utalt még arra is, hogy a család intézménye alkotmányos védelmet élvez, a közrend részét képezik az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése és az L) cikk szabályai, így az, hogy kizárólag a fél és a meghallgatni indítványozott tanú családi (hozzátartozói) kapcsolatára tekintettel a fél az adott bizonyítási eszköztől elzárható-e. A jog gyakorlásának kizárása, kizárólag erre a kapcsolatra hivatkozással, szintén a magyar közrend családvédelmi rendelkezéseivel ellentétes lehet.

Az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben kérte - tartalma szerint - a jogerős végzés hatályon kívül helyezését és a felperes keresetének elutasítását. Amennyiben ennek feltételei nem állnak fenn, kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását.

Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a Vbt. 55. § (1) bekezdés c) pontját, és a Pp. 275. § (4) és (5) bekezdésébe is ütközik.

Kérelme indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság ítélete hangsúlyozottan annak vizsgálatán alapul, hogy a választottbírósági ítélet a Vbt. 55. § (1) bekezdés c) pontjába ütközik-e, ténylegesen azonban ismét a Vbt. 55. § (2) bekezdés b) pontjába ütközést vizsgálta annak ellenére, hogy a Kúria a hatályon kívül helyező végzésben rögzítette, nem állapítható meg a rendelkezésre álló iratokból, hogy a Választottbíróság eljárása és ítélete a közrendbe ütköznék. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes azért nem volt képes ügyét egyébként előterjeszteni, mert közrendbe ütköző okból utasította el a Választottbíróság a felperes bizonyítási indítványát.

Az alperes hivatkozott e körben a BH2010.191. számú, valamint a BH2003.127. számú eseti döntésben kifejtettekre, mely szerint „a Választottbíróságnak az a döntése, hogy a fél előterjesztett álláspontjának bizonyítására megjelölt bizonyítási indítványnak helyt ad-e vagy sem, nem tartozik az ügy előterjesztése lehetőségének fogalmi körébe. Annak elbírálása, hogy a fél által

előterjesztett bizonyítási indítvány teljesítése szükséges-e az ügy érdemi eldöntéséhez, a Választottbíróság mérlegelési jogkörébe, az ügy érdemi elbírálásának körébe tartozó jogcselekmény." A bizonyítási indítványt elutasító döntés a rendes bíróság által nem vizsgálható felül.

Állította, a Választottbíróság a felek által előadottakat, a csatolt okirati bizonyítékokat megismerte, értékelte, és ezek birtokában jutott arra a következtetésre, hogy az előterjesztett további bizonyítási indítványok teljesítését nem látja szükségesnek. Ezt a döntését meg is indokolta ítéletében.

Hangsúlyozta, hogy a bizonyítási indítvány elutasítása okának felülvizsgálata egyben az ügy érdemi felülvizsgálatát is jelenti, hiszen anélkül nem lehet megállapítani, hogy a Választottbíróság mire alapozta a bizonyítási indítvány kapcsán mérlegelési jogkörében meghozott döntését. Ezt az elsőfokú bíróság az ügy összes körülményének érdemi vizsgálata nélkül nem határozhatja meg.

Miután a Kúria az első ítéletet hatályon kívül helyező végzésében egyértelműen rögzítette, hogy sem az eljárás, sem az ítélet nem tekinthető közrendbe ütközőnek, ezért ezt az elsőfokú bíróság már nem vizsgálhatta volna. Az ítélet ezért ellentétben áll a Kúria útmutatásával.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását.

Álláspontja szerint a Választottbíróság a tanúk meghallgatására irányuló bizonyítási indítványai elutasításával megakadályozta ügye megfelelő előadását, egyben azon megalapozatlan feltételezésével, amely szerint a tanúként meghallgatni indítványozott személyek valótlan tartalmú tanúvallomást tennének, megvalósította a közrend megsértését.

Állította a tisztességes eljáráshoz való jogának a megsértését is, mert a Választottbíróság nem tette lehetővé számára állításainak bizonyítását.

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján.

A Kúria elsőként rögzíti, hogy a Vbt. 55. § (2) bekezdés b) pontjába ütköző érvénytelenítési okra alapított kereseti kérelmet a Gfv.VII.30.097/2013/6. számú végzésében már elbírálta, az arra alapított keresetet alaptalannak ítélte, ezért az a megismételt eljárásban már nem vizsgálható. A jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére kizárólag azért került sor, mert az elsőfokú bíróság -

az általa elfoglalt jogi álláspont miatt - a kereseti kérelemnek csak az egyik jogcímét vizsgálta (melyre alapított határozatát a Kúria nem tartotta helytállónak), a keresetben megjelölt másik jogcím tekintetében nem határozott. Az egyik jogcímre alapított kereseti kérelem alaptalansága miatt, az el nem bírált rész tekintetében a Pp. 213. § (1) bekezdésre hivatkozással kellett az elsőfokú bíróságot - ebben a vonatkozásban - új eljárásra és új határozat hozatalára utasítani.

Mindebből következően a felülvizsgálati eljárásban a Kúriának az elsőfokú bíróság határozatának már csak azt a részét kellett elbírálnia, amelyben a Vbt. 55. § (1) bekezdés c) pontja szerinti érvénytelenítési ok megvalósulását vizsgálta.

A Vbt. 55. § (1) bekezdés c) pontja szerint a választottbírósági ítélet érvénytelenítése kérhető a bíróságtól, ha a fél egyébként nem volt képes az ügyét előterjeszteni.

A felperes arra hivatkozással állította, hogy nem tudta az ügyét előterjeszteni, mert az általa indítványozott tanúkat a Választottbíróság nem hallgatta meg, szakértőt nem rendelt ki. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint - miután a felperes a pénzügyi teljesítése mértékét tanúkkal kívánta bizonyítani, és ezt közrendbe ütköző módon utasította el a Választottbíróság, ezért - nem volt képes az ügyét előterjeszteni.

Az alperes helytállónan hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság a Vbt. 55. § (1) bekezdés c) pontja szerinti kereseti kérelem tekintetében is gyakorlatilag azt állapította meg, hogy a tanúbizonyítás Választottbíróság általi elutasítása a közrendbe ütközött. A Kúria álláspontja szerint azonban, ha a választottbírósági eljárás ítéletre kiható közrendbe ütközése, vagy az ítélet tartalma miatt megállapítható a közrendbe ütközés, akkor a továbbiakban már nincs jelentősége annak, hogy az egyéb érvénytelenítési okok megvalósultak-e. Az ítélet közrendbe ütközése ugyanis olyan súlyú érvénytelenítési ok, amelynek fennállása a többi ok vizsgálatát feleslegessé teszi. Függetlenül attól, hogy a Kúria már megállapította a hatályon kívül helyező végzésében, hogy az iratok alapján nem állapítható meg az eljárás vagy az ítélet tekintetében a közrendbe ütközés, a Vbt. 55. § (1) bekezdésben felsorolt érvénytelenítési ok fennállása nem indokolható azzal, hogy közrendbe ütköző eljárási cselekmények történtek a választottbírósági eljárás során, mert ezek a körülmények a Vbt. 55. § (2) bekezdés b) pontjában külön nevesített érvénytelenítési ok törvényi tényállását valósítják meg.

A Vbt. 55. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt érvénytelenítési ok, az ügy előadhatóságának megakadályozása körében azt kellett vizsgálni, hogy a felperes által a bizonyítási indítványaival

kapcsolatban a kereseti kérelemben előadottak - a rendelkezésre álló iratok alapján - megalapozzák-e a választottbírósági ítélet érvénytelenítését e törvényhely alapján.

A Kúria ebben a körben teljes mértékben fenntartja az alperes által a felülvizsgálati kérelemben is hivatkozott korábbi határozatában (BH2003.127.) kifejtett álláspontját. Eszerint a Választottbíróságnak az a döntése, hogy a fél által megjelölt bizonyítási indítványnak helyt ad-e vagy sem, nem tartozik az ügy előterjeszthetőségének fogalmi körébe. Annak elbírálása, hogy a fél által kért bizonyítás szükséges-e, az érdemi döntés körébe tartozik, mely azonban az állam bírósága által nem bírálható felül. A Kúria utal a Vbt. 55. §-ához fűzött törvényi indokolásra, mely szerint az érvénytelenítési okok „nem a jogvita érdemi elbírálásával, a választott jog helyes vagy helytelen alkalmazásával, az ítélet vagy az indokolás helytálló vagy téves voltával függnek össze. A bíróság tehát érdemben nem bírálhatja felül a választottbírósági ítéletet, csak azt vizsgálhatja, hogy az eljárás során a felek akarata, jogos érdekeinek védelme és a törvény kötelezően alkalmazandó szabályai érvényesültek-e. A bíróság szerepe lényegében a választottbírósági szerződés érvényesülésének biztosítása. Ezen túlmenően csak akkor érvényteleníti a választottbíróság ítéletét, ha a vita tárgya a magyar jog szerint választottbírósági útra nem tartozik (noha a felek odautalták), vagy az ítélet a magyar közrendbe ütközik.” Ebből következően tévedett az elsőfokú bíróság - valójában átvéve a választottbíróság szerepét -, amikor érdemben vizsgálta, milyen okból történt a tanúbizonyítási indítvány elutasítása, illetve hogy úgy ítélte meg, szükséges lett volna a tanúk meghallgatása.

A felperes csak a bizonyítási indítványainak a Választottbíróság érdemi döntése körébe eső elutasítása miatt állította, hogy az ügyét a választottbírósági eljárásban nem tudta előterjeszteni. Ez azonban nem tartozik az ügy előterjeszthetősége fogalmi körébe, ezért - a fent kifejtettek alapján - nem állapítható meg, hogy fennállna a Vbt. 55. § (1) bekezdés c) pontja szerinti érvénytelenítési ok.

Mindezek alapján a Kúria az elsőfokú bíróság jogszabálysértő határozatát hatályon kívül helyezte és a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján új határozatot hozva a keresetet elutasította.

Az alperes felülvizsgálati kérelme alapos volt, ezért a felperes a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes elsőfokú- és felülvizsgálati eljárásokkal kapcsolatban felmerült költségét, amely az alperes jogi képviselőjével felmerült ügyvédi munkadíjból és a felülvizsgálati eljárási költségéből áll. Az ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi

költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján állapította meg.

Budapest, 2015. február 24.

*dr. Török Judit s.k. a tanács elnöke, dr. Csőke Andrea s.k. előadó
bíró, dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes s.k. bíró*